

Sygn. akt I C 130/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR del. do SO Agnieszka Staszak

Protokolant: p.o. stażysty Karolina Jankowska

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2015r. w Poznaniu

sprawy

z powództwa:

małoletniej A. M. , małoletniego J. M. (1) , małoletniej J. M. (2) – reprezentowanych przez przedstawicieli ustawowych P. M. i R. M.

przeciwko:

J. J.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki A. M. kwotę 55.592,40 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote czterdzieści groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo A. M. co do kwoty 2.450,76 zł,
3. umarza postępowanie z powództwa A. M. w pozostałym zakresie,
4. zasądza od pozwanej na rzecz powoda J. M. (1) kwotę 55.592,40 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote czterdzieści groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,
5. oddala powództwo J. M. (1) co do kwoty 2.450,76 zł,
6. umarza postępowanie z powództwa J. M. (1) w pozostałym zakresie,
7. zasądza od pozwanej na rzecz powódki J. M. (2) kwotę 55.592,40 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote czterdzieści groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,
8. oddala powództwo J. M. (2) co do kwoty 2.450,76 zł,
9. umarza postępowanie z powództwa J. M. (2) w pozostałym zakresie,
10. kosztami procesu obciąża strony stosunkowo – powodów w 32%, a pozwaną w 68% i w związku z tym:
  - a. zasądza od pozwanej na rzecz powódki A. M. kwotę 233,11 zł,

- b. zasądza od pozwanej na rzecz powoda J. M. (1) kwotę 233,11 zł,
- c. zasądza od pozwanej na rzecz powódki J. M. (2) kwotę 233,11 zł,
- d. nakazuje ściągnąć od powódki A. M. z roszczenia zasądzzonego w punkcie 1 wyroku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 983,36 zł,
- e. nakazuje ściągnąć od powoda J. M. (1) z roszczenia zasądzzonego w punkcie 1 wyroku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 983,36 zł,
- f. nakazuje ściągnąć od powódki J. M. (2) z roszczenia zasądzzonego w punkcie 1 wyroku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 983,36 zł,
- g. nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 6.268,92 zł.

/-/SSR del. do SO Agnieszka Staszak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 stycznia 2014 r. R. M. oraz P. M. w imieniu swoich małoletnich dzieci wnieśli o zasądzenie od pozwanej J.J. zachowku w kwocie 244 400 zł wraz z odsetkami ustawowymi licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazali, że w dniu 15 stycznia 2010 roku został otwarty i odczytany testament sporządzony jako akt notarialny przez zmarłego w dniu 10 grudnia 2009 r. K. M. (1). K. M. (1) do całości spadku powołał swoją siostrę J.J., a całą swoją rodzinę – żonę oraz dwóch synów – R. i T. M. wydziedziczył. W następstwie wydziedziczenia syna R. M. prawo do zachowku po nim nabyło jego troje małoletnich dzieci. Z uwagi na fakt, że wartość masy spadkowej wynosi ok. 376 500 zł (wartość połowy nieruchomości zabudowanej w K. – 165 500 zł, mieszkanie własnościowe w K. – 200 000 zł, samochód marki(...)- 1100 zł), po wyliczeniu $\frac{2}{3}$ z całości spadku każde z małoletnich dzieci R. M. winno otrzymać tytułem zachowku kwotę 81 460 zł ($3 \times 81\,460\text{ zł} = 244\,400\text{ zł}$, tj. $\frac{2}{3}$ z 376 500 zł).

Pismem z dnia 4 lutego 2014 r. (k. 43), w uzupełnieniu braków formalnych pozwu, P. i R.M. wskazali, że powodami w niniejszej sprawie są ich małoletnie dzieci: A. M., J. M. (2) oraz J. M. (1), reprezentowani przez swoich rodziców.

W odpowiedzi na pozew z dnia 28 kwietnia 2014 r. (k. 98) pozwana wniosła o oddalenie powództwa przekraczającego łącznie kwotę 67 434, 59 zł oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana wskazała, że zgodnie z treścią art. 922 kc, a w szczególności jego utrwaloną interpretacją, uzasadnione jest uwzględnienie spadkobiercy, który został wydziedziczony, jeśli posiada on dzieci. Pozwana wskazała, że spadkodawca K. M. (1) miał dwóch synów, którzy dziedziczyliby po $\frac{1}{2}$ spadku, gdyby nie zostali wydziedziczeni (wydziedziczona testamentem T. M. (2) nie była już żoną spadkodawcy w dacie jego śmierci). W tej sytuacji, gdyby R. M. nie był wydziedziczony, miałby prawo do zachowku liczonego od połowy spadku, a w konsekwencji jego małoletnie dzieci – powodowie mogą dochodzić zachowku w wysokości $\frac{2}{3}$ od $\frac{1}{2}$ części spadku.

Pozwana wskazała, że w wyniku spadkobrania otrzymała majątek o wartości 291 077 zł, a po odliczeniu długów spadkowych, podatku i kosztów postępowania poniesionych w sprawie o podział majątku wspólnego spadkodawcy i jego żony, uzyskała kwotę 202 303,76 zł, w związku z czym małoletni powodowie mają prawo dochodzić zachowku od $\frac{1}{2}$ spadku, czyli od kwoty 101 151,88 zł, stąd też $\frac{2}{3}$ tej kwoty wynosi 67 434,59 zł dla wszystkich małoletnich powodów łącznie.

Podczas rozprawy w dniu 3 lipca 2014 r. powodowie przyznali podaną przez pozwaną wartość samochodu marki (...) w kwocie 700 zł, za którą pojazd został sprzedany przez pozwaną, a także uznali wysokość długów spadkowych na kwotę 50 796,64 zł (k. 135).

Pismem z dnia 14 października 2014 roku powodowie ograniczyli powództwo do kwoty 174 129, 48 zł, tj. po 58 043,16 zł na każdego z nich (k. 172-173). Wskazali również, że uznają podatek zapłacony przez pozwaną w kwocie 31.365 zł i koszty pochówku w kwocie 8.247,78 zł. Podczas rozprawy w dniu 16 października 2014 r. pełnomocnik pozwanej oświadczył, że wyraża zgodę na modyfikację pozwu (k. 174).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. M. (1) zmarł w dniu 10 grudnia 2009 r. W chwili śmierci był rozwodnikiem i miał dwóch dorosłych synów: T. M. (1) i R. M., posiadającego troje małoletnich dzieci - A. M., J. M. (2) i J. M. (1). W dacie śmierci spadkodawcy T. M. (1) nie miał dzieci. Jego syn urodził się w dniu (...)

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia R. M. (k. 8), odpisy skrócone aktów urodzenia małoletnich powodów (k.5-7), kopia odpisu skróconego aktu ur odzenia syna T. M. (1) (k. 251) , zeznania pozwanej (k. 229).

W testamencie notarialnym z dnia 25 lutego 1999 r. K. M. (1) powołał do całości spadku siostrę J. J. oraz wydziedziczył żonę T. M. (2) i synów R. M. i T. M. (1).

Postanowieniem z dnia 4 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu stwierdził, że spadek po K. M. (1) na podstawie w/w testamentu nabyła siostra J. J.w całości.

Dowód: postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku (k. 11 , 233), postanowienie o sprostowaniu z dnia 19 marca 2010r. (k. 234), kopia aktu notarialnego – testamentu (k. 13).

W skład spadku po K. M. (1) wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. na os. (...), prawo własności samochodu osobowego marki (...), rok prod. 1995 r. wartości 700 zł oraz udział w prawie własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...).

Okoliczności bezsporne.

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2006 r., sprostowanym postanowieniem z dnia 15 grudnia 2006 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu (sygn. akt III Ns 1012/01) dokonał częściowego podziału majątku wspólnego K. M. (1) i T. M. (2) i m.in. zarządził sprzedaż licytacyjną zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), odkładając rozstrzygnięcie o roszczeniach T. M. (2) dotyczących nakładów i wydatków na utrzymanie tej nieruchomości oraz o podziale sumy uzyskanej ze sprzedaży do czasu jej przeprowadzenia. Jednocześnie Sąd zasądził od K. M. (1) na rzecz T. M. (2) tytułem rozliczenia łącznie kwotę 9.240,33 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 4.563,08 zł.

Postanowieniem z dnia 8 października 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu przysądził prawo własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) na rzecz T. M. (2) w całości za cenę 333 000 zł, która została w całości zapłacona gotówką.

W postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z wniosku T. M. (2) przeciwko J.J. na podstawie powyższego postanowienia wyegzekwowano łącznie kwotę 12 823,59 zł, z czego przekazano wierzycielowi kwotę 11 028,39 zł, kwotę 1 520,57 zł rozliczono na koszty postępowania egzekucyjnego, a różnicę w kwocie 274, 63 zł zwrócono pozwanej.

Postanowieniem z dnia 30 lipca 2013 r., sprostowanym postanowieniem z dnia 26 września 2013 r., Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu podzielił majątek wspólny wnioskodawczynie T. M. (2) i K. M. (1) w ten sposób, że wnioskodawczynie i uczestniczce postępowania J.J. (występującej w miejsce zmarłego K. M. (1)) przyznał kwoty po 140 377 zł ze sprzedaży licytacyjnej nieruchomości, zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwotę 2 502, 50 zł tytułem nakładów na nieruchomość położoną przy ul. (...), a nadto zasądził od wnioskodawczynie i

uczestniczki postępowania na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu kwoty po 3 839,10 zł tytułem zwrotu nieziszczonych kosztów sądowych.

Dowód : postanowienie z dnia 14 listopada 2006 r. (k. 236-238) , postanowienie z dnia 15 grudnia 2006 r. (k. 239-240), postanowienie z dnia 8 października 2012 (k. 235) , postanowienie z dnia 30 lipca 2013 r. (k. 241-242) , postanowienie z dnia 26 września 2013 r. (k. 243-245), pismo komornika z dnia 16 października 2012 r. (k. 108), twierdzenia pozwanej przedstawione w odpowiedzi na pozew – str. 3 (k. 100), uznane za przyznane przez powodów na podstawie art. 230 k.p.c.

W związku z dokonaniem podziału majątku wspólnego K. M. (1) i T. M. (2) pozwana zapłaciła podatek w kwocie 31 635 zł.

Okoliczność bezsporna.

W dniu 25 maja 2010 roku pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową im.(...) w K. oraz J. J. została zawarta umowa ustanowienia odrębnej własności lokalu i przeniesienia jego własności w trybie art. 17⁽¹⁴⁾ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych z dnia 15 grudnia 2000 r. Na jej podstawie przeniesiona została własność lokalu mieszkalnego, na Osiedlu (...) w K. na rzecz J. J..

Wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w K. na os. (...) według stanu na dzień 10 grudnia 2009 r. i cen z dnia wydania opinii wynosiła 160 000 zł.

Dowód: kopia aktu notarialnego z dnia 25 maja 2010 r. (k 104-107), opinia biegłego A. H. z dnia 9 października 2014 r. wraz z protokołem oględzin nieruchomości (k. 148-168)

Pozwana zorganizowała pochówek zmarłego, którego koszt wyniósł 5 189, 50 zł. Nadto pozwana opłaciła tzw. „pokładne” do 2029 roku w Parafii (...) w K. w kwocie 650 zł, zorganizowała przyjęcie pogrzebowe, którego koszt wyniósł 1 926 zł oraz opłaciła nagrobek w kwocie 6 710 zł. Pozwana otrzymała zasiłek pogrzebowy w kwocie 6 227,72 zł. Faktycznie poniesione przez pozwaną koszty pochówku wyniosły więc 8 247.78 zł (14 475,50 zł - 6 227,72 zł).

Okoliczności bezsporne.

R. M. zwrócił się do pozwanej pismem dnia 23 sierpnia 2010 r. z propozycją polubownego zakończenia sporu, domagając się zapłaty na rzecz małoletnich dzieci tytułem zachowku kwot po 89 555,55 zł. Pismem z dnia 8 października 2010 r. R. M. domagał się zapłaty na rzecz małoletnich dzieci kwoty 268 666, 65 zł. Pismem z dnia 13 października 2012 r. R. M. wezwał pozwaną do zapłaty na rzecz małoletnich dzieci kwot po 81 666 zł.

Dowód: pismo z dnia 23 sierpnia 2010 r. wraz z potwierdzeniem odbioru (k. 16-17), pismo z dnia 8 października 2010 r. (k. 24-25), pismo z dnia 13 października 2012 r. (k. 27)

Forma i treść powołanych wyżej dokumentów nie była kwestionowana przez strony, a i Sąd nie znalazł ku temu żadnych podstaw.

Powodowie nie zaprzeczyli twierdzeniom pozwanej, iż pismo Komornika z dnia 16 października 2012 r. (k. 108) dotyczyło należności zasądzonych od K. M. (1) na rzecz T. M. (2) w pkt 2 d) – f) postanowienia z dnia 14 listopada 2006 r. (str. 3 odpowiedzi na pozew – k. 100). W związku z tym Sąd na podstawie art. 230 k.p.c. uznał te okoliczności za przyznane przez powodów.

Opinia biegłej okazała się przydatna dla rozstrzygnięcia. Jej fachowości, rzetelności i wniosków strony nie kwestionowały.

Zeznania pozwanej dotyczące tego, czy T. M. (1) posiadał dzieci w dacie śmierci K. M. (1) nie wzbudziły wątpliwości Sądu. Brak było dowodów wskazujących na okoliczność przeciwną. Kopia aktu urodzenia syna T. M. (1) została złożona już po zamknięciu rozprawy, w związku z czym Sąd nie przeprowadził z niej dowodu.

Sąd zważył, co następuje:

Obowiązywanie zasady swobody testowania oznacza, że spadkodawca może ustanowić spadkobiercą całego swojego majątku osobę spoza kręgu najbliższych krewnych albo tylko niektórych krewnych. Równocześnie jednak do podstawowych założeń prawa spadkowego należy ochrona praw najbliższej rodziny zmarłego. Ochrona ta znajduje swój szczególny wyraz w instytucji zachowku (art. 991-1011 k.c.), zapewniającej osobom wskazanym w ustawie określoną korzyść ze spadku, nawet wbrew woli zmarłego. W systemie prawa polskiego instytucja zachowku została ukształtowana jako wierzytelność, tj. roszczenie o zapłatę określonej sumy pieniężnej, czyli jest to prawo o charakterze względnym (por. A. Kidyba, E. Niezbecka, Komentarz do art. 991 kodeksu cywilnego (Dz.U.64.16.93), [w:] A. Kidyba (red.), E. Niezbecka, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom IV. Spadki, LEX, 2008, opubl. System Informacji Prawnej LEX).

W niniejszej sprawie małoletni powodowie: A. M., J. M. (2) i J. M. (1), reprezentowani przez przedstawicieli ustawowych, ostatecznie domagali się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej kwoty po 58 043,16 zł tytułem zachowku po zmarłym K. M. (2).

Powodowie i pozwana ostatecznie byli zgodni co do przedmiotów wchodzących w skład spadku oraz wartości spadku. Sporną pozostawała jedynie kwestia sposobu obliczenia zachowku.

Powodowie wywodzili, że skoro K. M. (1) w testamencie wydziedziczył dwóch synów (na chwilę otwarcia spadku jedynych spadkobierców, bowiem jeszcze przed śmiercią spadkodawcy orzeczono rozwiązanie małżeństwa K. M. (1) i T. M. (2), stąd też, niezależnie od wydziedziczenia jej w testamencie, nie była ona uprawniona do spadku po zmarłym byłym mężu z mocy ustawy), a tylko jeden z nich - R. M. posiadał zstępnych w dacie śmierci spadkodawcy, to zachówek przypadający na małoletnie dzieci wydziedziczonego R. M. winien być obliczony od całości spadku odziedziczonego przez pozwaną.

Pozwana z kolei stała na stanowisku, że w sytuacji, gdyby R. M. nie był wydziedziczony, miałby prawo do zachowku liczonego od połowy spadku, a w konsekwencji jego małoletnie dzieci – powodowie mogą dochodzić zachowku w wysokości 2/3 od 1/2 części spadku i to zgodnie z treścią art. 991 § 1 k.c.

Zadaniem Sądu było więc ustalenie, od jakiej części spadku winien zostać obliczony zachówek należny małoletnim powodom.

Podstawę prawną roszczeń powodów stanowił art. 991 k.c., zgodnie z którym „zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek)” (art. 991 § 1 k.c.). „Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia” (art. 991 § 2 k.c.).

Art. 992 k.c. precyzuje, że przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni.

W niniejszej sprawie w chwili swojej śmierci spadkodawca posiadał dwóch żyjących synów – jedynych spadkobierców ustawowych. Spadkodawca sporządził jednak testament w formie aktu notarialnego, w którym obu synów wydziedziczył. Fakt wydziedziczenia nie był przez żadną ze stron kwestionowany. Skoro więc osoba wydziedziczona

jest traktowana tak, jakby nie dożyła otwarcia spadku, do dziedziczenia dochodzą jej dzieci, jeśli takie pozostawiła i nie zostały one wydziedziczone. Zgodnie bowiem z art. 931 § 2 k.c., jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przysługiwał, przysługują jego dzieciom w częściach równych. Natomiast stosownie do art. 1011 k.c. zstępni wydziedziczonego zstępnego są uprawnieni do zachowku, chociażby przeżył on spadkodawcę.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy w chwili śmierci K. M. (1) jego wydziedziczony syn R. M. posiadał troje małoletnich dzieci, które przez spadkodawcę nie zostały wydziedziczone. W tym stanie rzeczy mają one prawo dochodzić zachowku jako zstępni, którzy nie mogą dziedziczyć z ustawy, gdyż sporządzony został testament. Z kolei T. M. (1) w chwili otwarcia spadku nie posiadał dzieci. Uznając, że w przypadku wydziedziczenia osobę wydziedziczoną traktuje się tak, jakby nie dożyła ona otwarcia spadku, nie było podstaw do uznania, że dziecku wydziedziczonego T. M. (1) przysługuje prawo do zachowku, gdyż nie żyło ono w chwili śmierci spadkodawcy. Wynika to wprost z przepisu art. 927 § 1 kc, który wskazuje, że „nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku, ani osoba prawna, która w tym czasie nie istnieje.”

Nie znajduje aprobaty Sądu pogląd wyrażony przez pozwaną, jakoby uzasadnione było uwzględnienie spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia i zostali wydziedziczeni, jeżeli są nimi dzieci spadkodawcy. Pozwana wskazywała, że pogląd ten jest utrwalony, powołując przy tym Komentarz do kodeksu cywilnego pod redakcją J. W. z 1980 r. Sąd wskazuje, że teza 3. do art. 992 została zacytowana z pominięciem istotnego fragmentu. W komentarzu w istocie napisano, że „uzasadnione natomiast jest uwzględnienie także spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia i zostali wydziedziczeni, jeżeli są nimi dzieci spadkodawcy, zamiast których dziedziczą z kolei ich zstępni. Stosownie bowiem do przepisów art. 931 § 2 oraz art. 1011 i 1049 zstępni takich spadkobierców zachowują prawo do dziedziczenia po spadkodawcy oraz prawo do zachowku”. Analizy tego komentarza nie można podejmować się bez odwołania do całego systemu prawa spadkowego i artykułów kodeksu fundamentalnych dla instytucji zachowku czy istoty dziedziczenia.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze powyższe wskazane przepisy Kodeksu cywilnego uznać należało, że powodom należy się zachówek obliczany z całości spadku. Jako małoletni, powodowie są uprawnieni do otrzymania dwóch trzecich udziału spadkowego, który by im przysługiwał.

W skład spadku po K. M. (1) wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. na os. (...) o wartości 160.000 zł, prawo własności samochodu osobowego marki (...), rok prod. 1995 r. wartości 700 zł oraz udział w prawie własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), który został sprzedany w drodze licytacji za kwotę 140.377 zł, co łącznie daje kwotę 301 077 zł.

Z art. 922 § 1 wynika, że w skład spadku wchodzi prawa i obowiązki majątkowe zmarłego istniejące w chwili jego śmierci. Stosownie do art. 922 § 3 kc, do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej.

Pozwana, uznając roszczenia małoletnich powodów co do zasady, twierdziła, że wartość spadku dla potrzeb obliczenia zachowku winna być obniżona o:

- kwotę 2 502,50 zł z tytułu nakładów na nieruchomość w K. przy ul. (...),
- kwotę 3.839,10 zł tytułem kosztów postępowania o podział majątku wspólnego K. M. (1) i T. M. (2),
- kwotę 31 635 zł tytułem podatku zapłaconego w związku z podziałem majątku wspólnego,
- kwotę 12.548,96 zł tytułem długów spadkowych wynikających z postanowienia z dnia 14 listopada 2006 r.,
- kwotę 8.247,78 zł tytułem zwrotu kosztów pochówku,
- kwotę 29.999,90 zł tytułem kosztów procesów nabycia praw do spadku po K. M. (1).

Powodowie uznali za dług spadkowy kwotę 31 635 zł (zapłacony podatek) oraz kwotę 8 247,78 zł (koszty pochówku). Zadaniem Sądu była więc ocena, czy pozostałe, wskazane przez pozwaną kwoty, również można zaliczyć na poczet długów spadkowych.

W ocenie Sądu, nie było podstaw do uwzględnienia kwoty 2 502,50 zł z tytułu nakładów poniesionych na nieruchomości (wskazanych w postanowieniu Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 30 lipca 2013 r.), bowiem nie jest wiadomym, kiedy te nakłady zostały poczynione, tj. przed, czy po otwarciu spadku. Z kolei zasądzone w tym postanowieniu koszty sądowe w kwocie 3.839,10 zł są długiem powstałym po otwarciu spadku.

Sąd nie znalazł podstaw, aby na poczet długów spadkowych zaliczyć całą kwotę wyegzekwowaną od pozwanej na rzecz T. M. (2) na podstawie postanowienia z dnia 14 listopada 2006 r., tj. 12 823, 59 zł. O ile bowiem nie budzi wątpliwości, że należność główna związana z podziałem majątku wspólnego wraz z odsetkami winna uszczuplić wartość spadku, o tyle koszty egzekucyjne poniesione przez pozwaną do długów spadkowych nie należą, bowiem powstały po otwarciu spadku, a fakt, że należność na rzecz T. M. (2) była egzekwowana przez komornika i z tego tytułu zostały poniesione dodatkowe koszty, nie może obciążać osób uprawnionych do zachowku. Pozwana, wiedząc o zobowiązaniach spadkodawcy, winna uregulować je dobrowolnie, bez konieczności wszczynania postępowania egzekucyjnego. Z powyższego tytułu Sąd uwzględnił więc tylko przekazaną T. M. (2) kwotę 11 028, 39 zł.

Kwota 29.999,90 zł tytułem kosztów procesów nabycia praw do spadku po K. M. (1) nie została przez pozwaną ani rzeczowo uzasadniona, ani udowodniona.

W tym stanie rzeczy uznać należało, że wartość majątku spadkowego, od której winna być wyliczona kwota zachowku, wynosi 250 165,83 zł (301 077 zł – 31 635 zł – 8 247,78 zł – 11 028, 39 zł = 250 165,83 zł). W związku z tym, małoletnim powodom należy się zachówek w wysokości $\frac{2}{3}$ z 250 165,83 zł, tj. 166 777,22 zł, czyli po 55 592, 40 zł na każdego z nich.

Powodowie w piśmie z dnia 14 października 2014 r. ograniczyli powództwo, domagając się zasądzenia na rzecz każdego z nich kwot po 58 043,16 zł. W związku z powyższym, Sąd w punkcie 1, 4 i 7. wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powoda J. M. (1), A. M. i J. M. (2) kwoty po 55 592,40zł, w punktach 2, 5 i 8 oddalił powództwo co do kwoty 2 450,76 zł (tj. co do różnicy między dochodzoną kwotą 58 043,16 zł a zasądzoną kwotą 55 592,40zł), a w punktach 3, 6 i 9 z uwagi na ograniczenie powództwa na podstawie art. 355 kpc postępowanie w pozostałym zakresie umorzył.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc i obciążono nimi strony stosunkowo do przegranej w procesie - powodów w 32 %, a pozwaną w 68 % i w związku z tym zasądzone od pozwanej na rzecz powódki A. M. kwotę 233,11 zł na rzecz powoda J. M. (1) kwotę 233,11 zł, na rzecz powódki J. M. (2) kwotę 233,11 zł. Powodowie ponieśli koszty opłaty od pozwu – tj. kwoty po 1000 zł, a także koszt wynagrodzenia biegłego w kwocie 1 416,65 zł, tj. w sumie 4 416,65 zł, pozwana zaś poniosła koszt wynagrodzenia swojego pełnomocnika w kwocie 7 200 zł – łącznie więc koszty poniesione przez strony wyniosły 11 616,65 zł. Skoro więc strony zostały rozdzielone nimi stosunkowo strona powodowa winna ponieść 32 % z nich, tj. 3 717,32 zł. Mając na uwadze, że koszty opłat od pozwu uiszczonych przez powodów oraz koszty opinii biegłego wyniosły łącznie 4 416,65 zł, pozwana winna była zwrócić powodom kwotę 669,32 zł, co daje kwotę po 233,11 zł na każdego z nich (punkt 10 a, 10 b, 10 c – wyroku).

Opłata od pozwu od każdego z powodów winna wynosić 4 073 zł, powodowie uiszcili jednak kwoty po 1000 zł. W związku z tym, nieuiszczona część opłat od pozwu wynosi 9 219 zł. Jako że powodowie winni ponieść 32 % kosztów procesu, Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 u.k.s.c. nakazał ściągnąć od każdego z nich na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu z roszczenia zasądzonego od pozwanej kwotę 983,36 zł (łącznie 2 950,08 zł = 32 % z 9 219zł) oraz nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 6 268,92 zł (68 % z 9 219zł) i to na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 u.k.s.c.

SSR del. do SO Agnieszka Staszak